

Scenariusz lekcji,
przeprowadzonej w klasie II/III szkoły ponadgimnazjalnej,
z historii

1. Wątek i TEMAT: 9 OJCZYSTY PANTEON I OJCZyste SPORTY, 11. PIŁSUDSKI CZY DMOWSKI – DWIE WIZJE NIEPODLEGŁOŚCI. Cz. 1
2. Autor: Igor Bartosik
3. Klasa: 2 lub 3 ponadgimnazjalna (liczba uczniów 24-30)
4. Program KPW

Lekcja poświęcona jest koncepcjom odbudowy państwowości polskiej na początku XX w. Uczniowie zapoznają się z sytuacją w Europie przed wybuchem I wojny światowej, poznają polskie formacje wojskowe tworzone na frontach I wojny światowej.

5. Czas trwania 90 (minuty)
6. Czas realizacji: 2 (ilość jednostek lekcyjnych)
7. Metody przeprowadzenia lekcji: mini-wykład, pogadanka, dyskusja
8. Formy pracy: praca indywidualna i grupowa
9. Cele:
 - Uczniowie zapoznają się z orientacjami politycznymi na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej.
 - Poznają polskie formacje zbrojne i ich udział w walkach w latach 1914-1918.
 - Poznają udział Polaków w walkach w sojuszu z państwami centralnymi i ententą.
 - Uczniowie poznają znaczenie I wojny światowej dla losów Polski.
10. Spodziewane efekty (umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń)
 - Uczeń klasyfikuje i przedstawia orientacje polityczne na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej.
 - Charakteryzuje udział polskich formacji zbrojnych w latach 1914-1918.
 - Przedstawia udział Polaków w walkach w sojuszu z państwami centralnymi i ententy.
 - Ocenia znaczenie I wojny światowej dla dziejów Polski.
11. Metody sprawdzania osiągniętych celów
 - Test wiedzy.
 - Ocena zaangażowania w dyskusję podczas zajęć.
12. Sposoby motywowania uczniów

- Podczas lekcji zostaną zastosowane różne środki przekazu oraz aktywizacji, tak aby z zajęć skorzystali uczniowie mniej i bardziej zdolni, a także uczniowie mniej lub bardziej zainteresowani tematem.
- Na motywację wpłynie także sposób prowadzenia zajęć – zadania i dyskusja grupowa. Podkreślona zostanie rola budowania własnego zdania w oparciu o fakty i znajomość wydarzeń historycznych.
- Ponadto na motywację wpłynie ocena testu wiedzy.

13. Przygotowanie do lekcji (jakie warunki powinny być spełnione aby prawidłowo przeprowadzić lekcję):

1. Przygotowanie po stronie nauczyciela.

1.1. Nauczyciel zapoznaje się ze scenariuszem i materiałami dodatkowymi.

1.2. Nauczyciel odświeża bądź uzupełnia wiedzę historyczną dot. odzyskania przez Polskę niepodległości.

14. Środki dydaktyczne:

- Sprzęt multimedialny z głośnikami

15. Materiały dydaktyczne:

- Prezentacja multimedialna
- Mapa Europy XX w.
- Odezwa Józefa Piłsudskiego do legionistów (Plik: [Odezwa_J_Piłsudskiego_w9_t11](#))
- Odezwa do narodu polskiego wydana w związku z aktem dwóch cesarzy (Plik: [Proklamacja_w9_t11](#))

16. Słowniczek pojęć:

Kolonializm – zjawisko ekspansji ekonomicznej i politycznej polegające na podporządkowaniu terenów państw słabszych i wykorzystywaniu ich potencjału gospodarczego i surowcowego przez mocarstwa.

Endecja – Narodowa Demokracja, ruch polityczny powstały w Polsce pod koniec XIX w., kierowany przez Romana Dmowskiego.

Ententa – sojusz państw (m.in. Francja, Anglia, USA) walczących z Niemcami i Austro-Węgrami w czasie I wojny światowej.

Traktat wersalski – porozumienie pokojowe kończące I wojnę światową, zawarte w 1919 r.

Legiony Polskie – oddziały wojskowe powstałe w 1914 r. mające za zadanie walkę z Rosją u boku Austro-Węgier.

17. Przebieg lekcji:

LP.	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UMIEJĘTNOŚCI KSZTAŁCONE W CZASIE LEKCJI
1.	Czynności organizacyjno-porządkowe		3	
2.	Nauczyciel przedstawia sytuację polityczną w Europie na początku XX w. Omawia krótko zagadnienia ekspansji krajów zachodnich (kolonializm). Dokonuje syntetycznej oceny pozycji militarnej i gospodarczej Rosji, Niemiec i Austro-Węgier.	Wymieniają i charakteryzują najważniejsze państwa ówczesnej Europy (slajd 3).	5	Uczniowie orientują się w sytuacji politycznej Europy początku XX w. – zwłaszcza w kontekście zaborcy Polski, pozostałe państwa Europy.
3.	Nauczyciel omawia kolejne 3 slajdy.		4	
4.	Nauczyciel przedstawia 3 zasadnicze koncepcje niepodległościowe (slajd 7).	Uczniowie wskazują różnice między koncepcjami.	7	Uczniowie dostrzegają różnicę pomiędzy koncepcjami dot. odrodzenia suwerennej państwowości, a koncepcjami prowadzącymi w pierwszej kolejności do zmiany ustroju społecznego.
5.	Nauczyciel rozpoczyna dyskusję nt strategii państw zaborczych wobec ludności polskiej w celu zmotywowania jej do walki po swojej stronie.	Uczniowie zastanawiają się (dyskusja) co mogło skłonić Polaków do większego zaangażowania na froncie działań wojennych po stronie konkretnego zaborcy.	8	Uczniowie poznają sposób w jaki wielkie mocarstwa angażują słabsze i zależne politycznie narody lub państwa w działania prowadzące do osiągnięcia ich celów.
6.	Nauczyciel wymienia i charakteryzuje formacje wojskowe działające w	Uczniowie zapoznają się z odezwą J. Piłsudskiego do legionistów (plik:	6	Uczniowie poznają przykład aktywnego uczestnictwa polskich

	czasie I wojny światowej, charakteryzując obszar ich działania, liczebność, znaczenie militarne.	Odezwa_J_Piłsudskiego_w9_t11) w pierwszą rocznicę wybuchu I wojny św. i krótko charakteryzując przyczyny udziału Legionów Polskich w walkach z Rosją u boku Austro-Węgier.		formacji wojskowych w czasie I wojny św. oraz motywację, dla której Polacy włączyli się w wojnę walcząc u boku jednego z zaborców.
7.	Nauczyciel przedstawia ewolucję planów państw zaborczych wobec sprawy polskiej w związku z sytuacją militarną na frontach podczas I wojny światowej.	Uczniowie zapoznają się z tekstem źródłowym (Plik: Proklamacja_w9_t11) – z proklamacją wydaną w związku z porozumieniem zawartym pomiędzy cesarzem Austro-Węgier i Niemiec (tzw. akt dwóch cesarzy)	9	Uczniowie rozumieją związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy sytuacją militarną na froncie a postawą zaborców wobec sprawy polskiej.
8.	Nauczyciel rozpoczyna test sprawdzający wiedzę.	Uczniowie rozwiązują test.	3	Uczniowie sprawdzają wiedzę zdobytą podczas zajęć.

Zadanie domowe: uczniowie na podstawie dostępnych materiałów zdobywają i systematyzują swoją wiedzę nt działalności politycznej Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego.

Test wiedzy – myśl socjalistyczna i pokrewna. Cz. 1.

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	1. W którym zaborze sytuacja Polaków przed I wojną światową była stosunkowo najlepsza biorąc pod uwagę możliwość manifestowania polskości (np. poprzez organizowanie uroczystości patriotyczno-kulturalnych)?
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) w zaborze pruskim	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
b) w zaborze austriackim	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
c) w zaborze rosyjskim	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	2. Na czyje zlecenie wykonano pomnik upamiętniający zwycięstwo Polaków w bitwie pod Grunwaldem, którego odsłonięcie obserwowało ponad 150 tys. osób?
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Józefa Piłsudskiego	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

b) Henryka Sienkiewicza	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) Ignacego Paderewskiego	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	3. Polskie oddziały wojskowe powstałe z inicjatywy Romana Dmowskiego we Francji nazywano:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Narodowym Wojskiem Polskim	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
b) Narodowymi Siłami Zbrojnymi	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) Armią Błękitną	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
-------------------------	------------------------------------

RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	4. W trakcie I wojny światowej duże znaczenie miały Legiony Polskie. Piłsudski był ich współtwórcą. Dowodził:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Pierwszą Brygadą	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
b) Trzecią Brygadą	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) Piątym szwadronem	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	5. Gdzie i w którym roku powstał Związek Strzelecki?
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
-------------------------	--	--------------------------	------------------	--------------------

	NIEPOPRAWNEJ			
a) W 1910 r. we Lwowie	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
b) W 1918 r. w Krakowie	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) W 1914 r. w Krakowie	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

Bibliografia:

- Ludwik Bazylow - Historia Powszechna 1789-1918, Warszawa 1986.
- Józef Buszko - Historia Polski 1864-1948, Warszawa 1989.
- Andrzej Chwalba - Historia powszechna. XIX wiek, PWN 2009.
- Andrzej Feliks Grabski, Paweł Samuś - Między Wschodem a Zachodem: Studia z dziejów polskiego ruchu i myśli socjalistycznej, Łódź 1995.
- Janusz Kaliński - Historia Gospodarcza XIX i XX Wieku, PWE 2008.
- Eugeniusz Tarle - Dzieje Europy 1871-1919, Warszawa 1960.

Załącznik I

Karta pracy ucznia:

Zadanie I	
Praca z mapą – Europa XX w.	Wskaż największe terytorialnie państwa Europy początku XX w.
	Wskaż różnice pomiędzy współczesną mapą Europy a mapą Europy XX w.
	Wymień, które z obecnie istniejących państw Europy nie występują na mapie Europy XX w.
Zadanie II	
Odezwa Józefa Piłsudskiego do legionistów. (plik: Odezwa_J_Piłsudskiego_w9_t11)	Przeczytaj odezwę Józefa Piłsudskiego do legionistów wydaną w pierwszą rocznicę wybuchu I wojny światowej.
	Zastanów się co spowodowało, że Legiony Polskie walczyły z Rosją u boku Austro-Węgier.
Zadanie III	
Odezwa wydana w związku z aktem dwóch cesarzy (Plik: Proklamacja_w9_t11)	Przeczytaj odezwę wydaną w związku z porozumieniem cesarzy Niemiec i Austro-Węgier.
	Jakie konsekwencje dla Polaków miał akt wydany 5 listopada 1916 r. przez władze niemieckie i austriackie?
	Zastanów się w jakim celu władze Niemiec i Austro-Węgier wydały akt 5 listopada.
Zadanie domowe	
	Na podstawie dostępnych materiałów zapoznaj się z działalnością polityczną Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego.

